

bedreVANN

Resultater 2024

Tilstandsvurdering av kommunale vann- og avløpstjenester

Innhold

1.0 Innledning bedreVANN	3
2.0 Resultater 2024	3
2.1 Drikkevann	4
2.2 Vannlekkasjer	4
2.3 Vannforsyning	4
2.4 Kommunale avløpstjenester	5
2.5 Ledningsfornyelse	5
2.6 Gebyrer	5
3.0 Kvalitetsindeks	6
3.1 Standarden på den kommunale vannforsyningen i 2024 per kommune	6
3.2 Standarden på den kommunale avløpstjenesten i 2024 per kommune	9

Forsidefoto: laget i ChatGPT

1.0 Innledning bedreVANN

Med bakgrunn i omleggingen av dataplattformen til bedreVANN er resultatene for 2024 forsinket i forhold til normale driftsår. Året 2025 har vært brukt til å utvikle dataløsningen bedreVANN er bygd på. Utviklingen har krevd mye arbeid for alle involverte. Dette har ikke bare ført til at resultatene for 2024 er forsinket, men også at den tradisjonelle bedreVANN rapporten ikke er utarbeidet som vanlig.

I dette notatet er de viktigste funnene for 2024 oppsummert, og det er forsøkt å gi en viss kontinuitet i forhold til tidligere års rapporter. Dersom det er tall og analyser som savnes, kan dere ta kontakt med Norsk Vann.

Det er viktig å understreke at selv om den skriftlige rapporten ikke er utarbeidet, så er all data hentet inn. Dette betyr at man på et senere tidspunkt kan gjenskape tabeller og historiske grafer uten brudd i datagrunnlaget.

Norsk Vann beklager at 2025 ble et vanskelig år både for innrapporteringen av resultater for 2024 og med analyse av dataene. Når bedreVANN er ferdig i sin nye versjon, skal mange av de problemene som 2025 bød på være løst. Det vil også være enklere for den enkelte bruker å hente ut sine egne data.

2.0 Resultater 2024

75 kommuner og 9 interkommunale vann- og avløpsselskap var deltakere i bedreVANN 2024. Antall kommuner som er medlem av bedreVANN representerer 75 % av innbyggerne i Norge som er tilknyttet kommunale vann- og avløpstjenester.

I dette kapittelet gis det et kort sammendrag av resultatene for 2024. Resultatene er også oppsummert i tabell 1. 73 av 75 kommuner fullførte rapporteringen for 2024. For indikatorer der KOSTRA har sammenlignbare data er gjennomsnittsresultatene for bedreVANN-kommunene vurdert mot gjennomsnittet for alle norske kommuner.

Tabell 1 Oversikt over utvalgte nøkkeltall

Vann og avløpstjenestene 2024	Norge 2024 KOSTRA	bedreVANN gj.snitt	bedreVANN-kommuner persontilknytning kommunalt nett				
			> 50 000	20 000 - 50 000	10 000 - 20 000	5 000 - 10 000	< 5 000
Personer tilknyttet VA-tjenestene	4 760 541	3 583 636					
Prosent av tilknyttede som rapporterer til bedreVANN			73 %	18 %	7,6 %	1,5 %	0,45 %
Tjenestekvalitet for vannforsyning							
God hygienisk kvalitet % av pers.tilkn.	99,5	99,9	100	100	100	100	91,4
Gode hygieniske barrierer, % pers.tilkn./% MBA*	-	94.2/83	93.1/92	99.9/60	90.3/60	85.6/64	100/34
Ikke planlagte avbrudd, timer/pers.,år	0,43	0,24	0,19	0,40	0,37	0,04	0,02
God alternativ forsyning, % av pers.tilkn.	-	68	69	58	76	62	77
Lekkasje fra vannledningsnett, m ³ /km, døgn	11	16	20	12	9,1	6,5	3,0
Tjenestekvalitet avløp							
Rensekrav er overholdt, % pers.tilkn.	71	71	80	84	75	62	69
Utslipp fra overløp på nettet, % pers.tilkn.	-	2,6	3,3	2,8	1,5	1,8	0,5
Fremmedvann til renseanlegg, % av tilførsel	-	57	59	50	41	45	17
Gjenbruk slam til jordforbedring, % av disponert	77						
Fornyelse av VA-ledningsnett snitt siste tre år							
Vannledningsnett, % fornyet/% av behovet	0,60	0.71/74	0.69/65	0.88/96	0.57/76	0.34/45	0.45/75
Spillvannsnett, % fornyet/% fornyet av behovet	0,67	0.79/78	0.92/80	0.78/84	0.50/62	0.38/57	0.37/66
Selvkost og årsgebyr for vann og avløp:							
Selvkost vannforsyning	2 521	2 063	1 949	2 279	2 403	2 504	4 285
Selvkost avløp	2 790	2 492	2 289	2 961	3 080	3 266	4 365
VA gebyr – kr/år inkl. mva gjennomsnitt	13 732	14 220	11 789	13 452	13 834	16 814	16 783
VA gebyr – kr/år inkl. mva høyeste gebyr	33 858	30 427	18 889	22 752	22 676	22 812	30 427

* MBA: % av vannproduksjonen der det er anvendt mikrobiell barriere analyse for å dokumentere at VBA'ene har tilstrekkelige hygieniske barrierer

2.1 Drikkevann

Levert hygienisk vannkvalitet til abonnentene er god for alle kommunegruppene bortsett fra kommuner med mindre enn 5 000 innbyggere, hvor datagrunnlaget er lite og som vil kunne føre til upresise resultater. Andel vannbehandlingsanlegg der den hygieniske barrieresikringen er vurdert ut fra mikrobiell barriere analyse (MBA) er økende, fra 73 % i 2023 til 83 % i 2024. I de minste kommunene, altså de kommunene som har mindre enn 5000 innbyggere, er det kun 34 % av vannproduksjonen som har verifisert barrieresikringen med MBA analyser.

Per 2024 er det 68 % av tilknytningen til kommunal vannforsyning i bedreVANN-kommunene som har alternativ forsyning med god kvalitet og varighet. Utfordringen med å skaffe nok vann til god alternativ forsyning er ofte størst i de store kommunene.

2.2 Vannlekkasjer

Vannlekkasjer er fortsatt et stort problem for mange, og de store kommunene har den største utfordringen. I snitt er vannlekkasjene for kommuner som forsyner over 50 000 personer på 20 m³/km, døgn mens i de nest minste og minste kommunene er tapet henholdsvis 6,5 og 3 m³/km, døgn.

2.3 Vannforsyning

Leveringsstabiliteten i de kommunale vannforsyningene er i all hovedsak god. Omfanget av ikke-planlagte avbrudd i trykkvannsforsyningen er i snitt 0,24 timer per person per år for

bedreVANN-kommunene. Til sammenligning er gjennomsnittet for alle norske kommuner i flg. KOSTRA 0,43 timer per person per år.

2.4 Kommunale avløpstjenester

I 2024 var 71 % av persontilknytningen til renseanlegg i bedreVANN-kommunene til anlegg som overholdt alle rensekra. Dette tilsvarer også landsgjennomsnittet (KOSTRA). De største kommunene har de beste resultatene; fra 80 % i de største kommunene til 69 % i de minste.

Utslipp fra overløp på avløpsnett utgjør i snitt 2,6 % av persontilknytningen til kommunalt nett. De største kommunene har størst andel fellessystem og har størst omfang av fremmedvann og overløpsutslipp. De største kommunene har i snitt overløpsutslipp på 3,3 % og de minste 0,5 %.

Gjennomsnittlig fremmedvannstilførsel til renseanlegg i alle bedreVANN-kommunene er 57 %. Fremmedvann er her definert som summen av tilført overvann og innlekket grunnvann og drikkevann. Fremmedvannstilførselen for de største kommunene er i snitt på 59 %, mens den kun er 17 % i de aller minste kommunene.

2.5 Ledningsfornyelse

Gjennomsnittlig ledningsfornyelse siste tre år var på 0,71 % på vann og 0,79 % på avløp, som er hhv. 74 % og 78 % av egenvurdert eller teoretisk beregnet behov. I 2023 var det blant bedreVANN kommuner en gjennomsnittlig ledningsfornyelse på 0,68 % på vann og 0,83 % på avløp.

2.6 Gebyrer

Gjennomsnittlig VA-gebyr, per husholdning, inkl. mva. var på 14 220 kr/år i bedreVANN-kommunene i 2024. Til sammenligning var landsgjennomsnittet i KOSTRA på 13 732 kr/år per husholdning. Den bedreVANN-kommunen med høyest VA-gebyr per husholdning i 2024 hadde et gebyr på 30 427 kr/år, mens landets høyeste gebyr ifølge KOSTRA var på 33 858 kr/år.

3.0 Kvalitetsindeks

For å vekte kommunenes resultater mot hverandre er det utarbeidet en kvalitetsindeks som skal gjøre det enklere for deltakerne å sammenligne seg med andre og seg selv.

Formålet med indeksen er å gi et helhetlig bilde av kvaliteten på vann- og avløpstjenesten.

Indeksen er delt i to, en for vann- og en for avløpstjenestene.

3.1 Standarden på den kommunale vannforsyningen i 2024 per kommune

Den kommunale vannforsyningen vurderes på fem områder; hygienisk betryggende vann, bruksmessig vannkvalitet, leveringsstabilitet, alternativ forsyning og ledningsnettets funksjon.

Som tidligere år, er følgende vurderingskriterier brukt for rangering av vannforsyningen i 2024;

God: 4 poeng i kvalitetsindeksen

- Hygienisk: 100 % av innbyggerne tilknyttet den kommunale vannforsyningen har hygienisk betryggende drikkevann. Vannforsyningen er beskyttet mot forurensning i kilde/nedbørfelt og gjennom vannbehandlingen og har dokumentert god hygienisk kvalitet
- Bruksmessig: 100 % av innbyggerne tilknyttet har god bruksmessig kvalitet. Kravene til pH og farge er tilfredsstillt
- Leveringsstabilitet: Ikke-planlagte avbrudd i trykkvannsforsyningen utgjør 0,5 timer i snitt pr. innbygger pr. år og totale avbrudd er < 1,0 time i snitt
- Alternativ: 100 % av innbyggerne, som får vann fra vannverk som forsyner > 1000 innbyggere, har gode alternative forsyningsmuligheter som kan levere i inntil 3 måneder
- Ledningsnett: Beregnet vanntap er < 5 m³/km, døgn eller 20 % av den totale vannmengden som er produsert og levert på distribusjonsnett

Dårlig: 0 poeng i kvalitetsindeksen

- Hygienisk: > 10 % av innbyggerne tilknyttet eller > 1000 personer har ikke hygienisk betryggende drikkevann. Beskyttelsen mot forurensninger i kilde, nedbørfelt og/eller vannbehandling er for dårlig og/eller det er målt tarmbakterier i flere prøver på nettet
- Bruksmessig: > 25 % av innbyggerne tilknyttet eller > 5000 personer har dårlig bruksmessig vannkvalitet. Kravene til pH og/eller farge overholdes stort sett ikke over året
- Leveringsstabilitet: Ikke-planlagte avbrudd i trykkvannsforsyningen utgjør > 1,0 time pr. innbygger i gjennomsnitt pr. år
- Alternativ: > 25 % av innbyggerne eller > 5000 personer, som får vann fra vannverk som forsyner > 1000 innbyggere, har ingen alternativ forsyningsmulighet eller at den alternative forsyningen har for dårlig kvalitet
- Ledningsnett: < 0,5 % av det totale ledningsnett blir fornyet i året (beregnet som gjennomsnittet for de siste tre årene) og beregnet vanntap er > 40 % eller antall lekkasjereparasjoner på nettet er > 0,10 pr. km pr. år

Mangelfull: 2 poeng i kvalitetsindeksen

- Standard som ligger mellom kriteriene for God og Dårlig

I henhold til kriteriene over er følgende rangering gjort.

Tabell 2 Kvalitetsindeks Vannforsyning

Kommunens vannforsynings-tjeneste	Personer tilknyttet vann	Vektet kvalitetsindeks	Hygienisk betryggende drikkevann	Bruksmessig vannkvalitet	Leveringsstabilitet	Alternativ forsyning	Ledningsnettets funksjon
Kommune	Personer	KI	Vekt 40 %	Vekt 15 %	Vekt 15 %	Vekt 10 %	Vekt 20 %
Bergen	303 940	4,0					
Kristiansand	118 648	4,0					
Elverum	18 200	4,0					
Nesodden	18 067	4,0					
Hvaler	8 768	4,0					
Nes	8 049	4,0					
Gjerdrum	4 570	4,0					
Trysil	4 408	4,0					
Hjelmeland	2 916	4,0					
Øystre Slidre	2 775	4,0					
Ringebu	4 581	3,8					
Holmestrand	21 211	3,7					
Østre Toten	14 885	3,7					
Bærum	130 831	3,6					
Sarpsborg	63 817	3,6					
Nordre Follo	61 639	3,6					
Bodø	55 792	3,6					
Moss	53 507	3,6					
Ullensaker	44 326	3,6					
Porsgrunn	38 432	3,6					
Indre Østfold	36 854	3,6					
Færder	30 429	3,6					
Sola	28 500	3,6					
Klepp	21 592	3,6					
Rælingen	20 531	3,6					
Randaberg	12 323	3,6					
Jevnaker	7 054	3,6					
Kvitsøy	671	3,6					
Tromsø	81 056	3,4					
Sandefjord	66 451	3,4					
Skien	54 516	3,4					
Grimstad	23 022	3,4					
Narvik	20 685	3,4					
Våler i Østfold	6 023	3,4					
Øygarden	39 227	3,3					
Frogn	15 798	3,3					
Aurskog Høland	15 075	3,3					
Marker	1 814	3,3					
Oslo	728 000	3,2					

Kommunens vannforsynings-tjeneste	Personer tilknyttet vann	Vektet kvalitets-indeks	Hygienisk betryggende drikkevann	Bruksmessig vannkvalitet	Leverings-stabilitet	Alternativ forsyning	Ledningsnettets funksjon
Kommune	Personer	KI	Vekt 40 %	Vekt 15 %	Vekt 15 %	Vekt 10 %	Vekt 20 %
Lillestrøm	87 675	3,2					
Larvik	51 266	3,2					
Lørenskog	49 858	3,2					
Arendal	49 038	3,2					
Karmøy	44 365	3,2					
Stord	26 533	3,2					
Bamble	16 822	3,2					
Bømlo	14 000	3,2					
Sula	9 605	3,2					
Alstadhaug	7 672	3,2					
Krødsherad	2 532	3,2					
Hjartdal	708	3,2					
Drammen	104 870	3,1					
Asker	98 282	3,0					
Fredrikstad	94 179	3,0					
Kristiansund	24 536	3,0					
Molde	34 144	2,9					
Stavanger	150 718	2,8					
Askøy	24 400	2,8					
Alta	20 433	2,8					
Øvre Eiker	19 222	2,8					
Lillesand	11 673	2,8					
Orkland	15 316	2,6					
Ålesund	53 888	2,5					
Lier	25 947	2,5					
Trondheim	221 822	2,4					
Eidsvoll	24 887	2,4					
Strand	8 025	2,4					
Harstad	24 012	2,3					
Sunnfjord	17 236	2,3					
Sandnes	82 485	2,1					
Åseral	2 992	2,1					
Stjørdal	20 151	1,8					
Eigersund	13 434	1,4					

3.2 Standarden på den kommunale avløpstjenesten i 2024 per kommune

Den kommunale avløpstjenesten vurderes på fem områder; overholdelse av rensekraft, tilknytningsgrad, renseanlegg, slamkvalitet og bruk av slammet, utslipp fra avløpsnett og ledningsnettets funksjon.

Som tidligere år er følgende vurderingskriterier brukt til rangering av avløpstjenesten for 2024;

God: 4 poeng i kvalitetsindeksen

- Rensekraft: 100 % av innbyggerne tilknyttet den kommunale avløpstjenesten er tilknyttet renseanlegg som overholder alle gjeldende rensekraft i 2023
- Tilknytning: > 98 % av innbyggerne i tettbebyggelsene er tilknyttet spillvannsnett og blir renset i renseanlegg med riktig type renseprosess iht. krav som kommunen må oppfylle senest innen 2030
- Slam: > 90 % av årsproduksjonen av slam er disponert i snitt siste tre år, og 100 % av årets slamproduksjon tilfredsstiller minst kvalitetsklasse III i gjødselvereforskriften, og det er ikke deponert noe slam.
- Overløp: < 5 % av forureningsproduksjonen tilknyttet avløpsnett, slippes ut i regnvannsoverløp og nødoverløp på nettet.
- Ledningsnett: Antall kloakkstopper er < 0,05 pr. km ledning pr. år og antall kjelleroversvømmelser er < 0,10 pr. 1000 innbygger tilknyttet pr. år. Kun kjelleroversvømmelser der kommunen er erstatningspliktig inngår i antallet

Dårlig: 0 poeng i kvalitetsindeksen

- Rensekraft: > 10 % av innbyggerne tilknyttet eller > 1000 innbyggere er tilknyttet renseanlegg som ikke overholder gjeldende rensekraft i 2024
- Tilknytning: < 95 % av innbyggerne i tettbebyggelsene er tilknyttet spillvannsnett og renseanlegg med riktig type renseprosess iht. krav som kommunen må oppfylle senest innen 2030
- Slam: < 50 % av årsproduksjonen av slam er disponert i snitt siste tre år og < 90 % av slammet tilfredsstiller kvalitetsklasse III eller at > 10 % av årsproduksjonen er deponert
- Overløp: > 15 % av forureningsproduksjonen tilknyttet avløpsnett, slippes ut i regnvannsoverløp og nødoverløp på nettet, eller manglende dokumentasjon
- Ledningsnett: < 0,5 % av det totale ledningsnett blir fornyet i året (beregnet som gjennomsnittet for de siste tre årene) og antall kloakkstopper er > 0,20 pr. km pr. år eller antall kjelleroversvømmelser er > 0,30 pr 1000 innbygger pr. år

Mangelfull: 2 poeng i kvalitetsindeksen

- Standard som ligger mellom kriteriene for God og Dårlig

I henhold til kriteriene over er følgende rangering gjort.

Tabell 3 Kvalitetsindeks Avløpstjenesten

Kommunens avløpstjeneste	Personer tilknyttet avløp	Vektet kvalitetsindeks	Overholdelse av rensekraft	Tilkn.grad renseanlegg	Kvalitet og bruk av slam	Overløps-utslipp på avløpsnett	Ledningsnettets funksjon
Kommune	personer	KI	Vekt 40 %	Vekt 10 %	Vekt 10 %	Vekt 20 %	Vekt 20 %
Bærum	131 220	4,0					
Lørenskog	49 504	4,0					
Arendal	45 521	4,0					
Sola	27 421	4,0					
Rælingen	20 318	4,0					
Klepp	20 302	4,0					
Enebakk	10 528	4,0					
Krødsherad	3 271	4,0					
Øygarden	28 566	3,8					
Færder	28 104	3,8					
Stjørdal	20 864	3,8					
Bergen	266 749	3,6					
Stavanger	146 518	3,6					
Kristiansand	117 407	3,6					
Sandnes	82 303	3,6					
Eidsvoll	23 655	3,6					
Frogn	15 496	3,6					
Jevnaker	6 134	3,6					
Hjelmeland	1 728	3,6					
Sarpsborg	62 248	3,4					
Moss	52 444	3,4					
Narvik	19 218	3,4					
Østre Toten	11 218	3,4					
Randaberg	11 178	3,4					
Ringebu	8 496	3,4					
Oslo	721 021	3,2					
Harstad	22 701	3,2					
Nes	20 919	3,2					
Elverum	18 154	3,2					
Eigersund	11 661	3,2					
Strand	10 977	3,2					
Trysil	5 337	3,2					
Kvitsøy	267	3,2					
Grimstad	21 872	3,0					
Hvaler	8 066	3,0					
Øystre.Slidre	4 727	3,0					
Åseral	2 250	3,0					
Lillestrøm	91 552	2,8					

Kommunens avløpstjeneste	Personer tilknyttet avløp	Vektet kvalitets- indeks	Overholdelse av rensekrav	Tilkn.grad renseanlegg	Kvalitet og bruk av slam	Overløps- utslipp på avløpsnettet	Ledningsnett ets funksjon
Kommune	personer	KI	Vekt 40 %	Vekt 10 %	Vekt 10 %	Vekt 20 %	Vekt 20 %
Skien	51 943	2,8					
Lier	24 679	2,8					
Nesodden	18 882	2,8					
Aurskog Høland	13 086	2,8					
Fredrikstad	89 388	2,6					
Indre Østfold	36 405	2,6					
Holmestrand	23 862	2,6					
Askøy	23 198	2,6					
Øvre Eiker	17 983	2,6					
Våler i Østfold	5 196	2,6					
Hjartdal	1 613	2,6					
Drammen	103 667	2,4					
Tromsø	88 226	2,4					
Porsgrunn	36 964	2,4					
Sula	6 635	2,4					
Gjerdrum	5 750	2,4					
Asker	99 712	2,2					
Ullensaker	41 409	2,2					
Stord	17 544	2,2					
Sunnfjord	15 791	2,2					
Orkland	13 916	2,2					
Bamble	12 979	2,2					
Alstahaug	6 341	2,2					
Trondheim	227 683	1,8					
Nordre Follo	62 358	1,8					
Larvik	49 352	1,8					
Kristiansund	19 598	1,8					
Lillesand	10 874	1,8					
Bømlo	7 748	1,8					
Marker	2 088	1,8					
Sandefjord	61 797	1,6					
Bodø	50 582	1,6					
Molde	28 322	1,4					
Ålesund	53 945	1,0					
Alta	19 394	0,8					
Karmøy	35 234	0,6					

Bli med i bedreVANN – det er nyttig!

75 kommuner og 9 interkommunale vann- og avløpsselskap deltok i bedreVANN i 2024. Dette utgjør 75 % av de 4,70 millioner innbyggerne som er tilknyttet kommunalt nett i Norge. Datagrunnlag for bedreVANN på nivå 1 er hovedsakelig importerte data fra KOSTRA, Mattilsynet og Miljødirektoratet fra kommunenes pålagte rapportering til disse instansene. En del supplerende data om tjenestekvalitet, energi (nivå 2) og investeringer (nivå 2) har deltakerne rapportert direkte i bedreVANN dataverktøyet.

Det er imidlertid langt fram til at alle landets kommuner har tatt i bruk verktøyet som kan bidra til mer målrettet forbedring av VA-tjenestene for innbyggere og næring. God VA-infrastruktur er en forutsetning for utvikling og vekst i hele landet! Det er et stort mangfold av kommuner som er med i bedreVANN i dag, fra store og små innlandskommuner med strenge rensekrav til store og små kystkommuner med enklere rensekrav. Det er også mange typiske reiselivskommuner som er med, og som har sine særegne utfordringer med ujevn belastning over året.

Norsk Vann har som mål at ALLE medlemskommunene skal ta i bruk verktøyet – det er nyttig for både små og store kommuner

Informasjon

Kontakt Norsk Vann:

Spørsmål om rapporten kan rettes til Frødis Børke på froydis.borke@norskvann.no.

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer ca. 325 kommuner med ca. 99 % av Norges innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere m.v. er tilknyttede medlemmer.

Norsk Vann BA Vangsvegen 143, 2321 Hamar Tlf: 62 55 30 30 E-post: post@norskvann.no www.norskvann.no